

Մանուշակ ՔՈՉԱՐՅԱՆ

ՄԱՏՈՒՑՈՂ

Քանիցս հարցրել ես ինձ՝ որևէ մեկը ինձ մերկ տեսն՞լ է: Այդ հարցին պատասխանելու ժամանակն է: Այո՛, տեսել է:

Երբ հևարավոր բոլոր ծանապարհները փակվեցին, և դու էլ վախեցար դրանից, ես հայտնվեցի այնտեղ, սիրելիս:

-Մատուցո՞ղ,- զիլ ձայնով կանչում էր հաստամարմին խոհարարը:

Նշանակում էր, որ պատվերը պատրաստ է, և մենք, որ քսանն էինք, վազում էինք խոհանոց: «Վենետիկյան պալատի» գրեթե շարժվող նկարների ու ձերմակաժոր լույսերի միջով հոսում էին բազմաբույր կերակուրները: Գաղջ շրշյունները խառնվում էին պալատի կենտրոնով հոսող գետակին, ու կշտանում էր գետակի ձայնը: Փոքրիկ կամրջակը շոշափում էր մեր մանրիկ քայլերը և նրանց հպարտ կեցվածքները: Խաղաղ թվացող ծխախառը երաժշտության միջով մենք հոսում էինք... Հաճախորդը վճարում է և պետք է գրի հեռանա:

Կրկնվող սցենարը չէր դառնում սովորական: Կամ ես էի անսովոր այդ պատերի մեջ: Ես ամեն անգամ սրտատրոփ սպասում էի երանելի ակնթարթին. զվարճացողները կկտրեն տոնական տորթը իբրև վերջին անկրկնելի ակորդ ու կփնտրեն հայացքս՝ հաշիվը պահանջելու համար: Այդ պահերին ակնթարթորեն անցնում էր հոգևորությունս, ու ես ուզում էի գոռալ. «Իհարկե, հիմա՛»: Երևանյան հարուստ գիշերը ինձ հասցնում էր տուն, ուր ես ուզում էի կենդանացնել արևաքամ եղած օրը. իզուր:

Երիտասարդ գրողների անթոլոգիա

Եկավ մի պահ, երբ խոհարարի կանչին արծագանքում էի միայն ես, մնացածը «չէին լսում»: Թերևս ես էի միակ մատուցողը:

Անիրական թվացող իրականությունը տևեց երեք ամիս: Կեսօրին մենք՝ մատուցողներս, ծաշում էինք: Նախկինում ինձ հետաքրքրում էր, թե ինչու են մատուցողներին անբարո անվանում կամ այդպես մտածում նրանց մասին: Ես գտա այդ հարցի պատասխանը:

Նրանք, իրոք, արտասովոր մարդիկ են: Անզորության սառը պատերին բախված հոգիները որդեգրել են գայլային կերպը: Վաստակավոր մատուցողը գիտի միայն մեկ բանաձև՝ անհաղորդ ժպիտ + զգայուն արագաշարժություն = փող: Սա է նրա կենսակերպը: Մատուցողն ունի մեկ բարեկամ՝ հաճախորդ և մեկ թշնամի՝ մեկ այլ մատուցող: Սա նրա բնութագրի մի մասն է միայն: Մատուցողն ունի բավականություն ստանալու իր յուրահատուկ ձևը՝ նրան գայթակղում է ոչ այնքան աշխատավարձ կոչվածը, որքան թեցրած թեյավճարը: Ի դեպ, մեր մեջ գործում էր չգրված օրենքը. օրվա ավարտին համատեղում էինք թեյավճարները և հավասար բաժանում իրար մեջ:

Եվ ահա մի օր էլ, երբ հնչեց խոհարարի կանչը, երբ եկավ երանելի հաշիվ տանելու և սեղանները հավաքելու պահը, երբ ավարտված էր ներկայացումը, «Վենետիկյան պալատի» համբերատար ու համեստ տնօրենը կանչեց բոլորիս ու խաղաղ ձայնով հարցրեց, թե մեզկից ով է գողացել իր թեյավճարը: Բոլորը լուռ էին: Հարցը տարբեր ձևակերպումներով հնչեց երեք անգամ, չորրորդը զուգորդվեց սոսկալի վիավորանքներով այն անձի հասցեին, ով արել է այդ: Եվ եղավ այսպես. մատուցողներից մեկը, ով քսան տարվա փորձառություն ուներ, մատնացույց արեց ինձ: Միայն այդ պահին ինձ զգացի նորակոչիկ զինվոր, նոր ազատագրված հանցագործ, նոր հարս: Մի բան հաստատ գիտեի՝ ես գող չեմ, բայց արցունքներս ոչնչով չէին տարբերվում հանցագործի արցունքներից, գրեթե անհնար էր ապացուցել այդ պահի անմեղությունս: Պայուսակս դրեցի սեղանին, այն դատարկվեց, այնտեղ միայն գերմաներեն-հայերեն բառարան կար, շրջեցի գրպաններս, քիչ էր...Երեսուն աշխատակից հանցագործին հոշոտելու անկուշտ հայացքով պատրաստ սպասում էին գողոնին:

Կարծում էի՝ ապացույցները բավարար են, բայց լսվեց անսպասելին, երևի առաջինն ու միակը, որ լսել եմ իմ հասցեին. «Փողով է բուրում անբարոյի մարմինը»: Այստեղ պետք էր ավարտել ներկայացումը. չհասկանալով սեփական շարժումներս, շնչելով վերադասներիս անտարբեր հայացքները՝ «Վենետիկյան պալատի» շարժվող պատկերներով հյուսված անբարո դահլիճում ես մերկացա...

Սառը լռության մեջ հիևգ վայրկյան մաշկիս վրայով սահեցին գինաթափ հայացքները:

Ես դուրս եկա շքեղ աշխատավայրից՝ դատարկ գրպաններով: Գիշերվա սառնությունը գլխումս հաշվեց, որ ոտքով տուն կհասնեմ ժամը չորսին:

Ես քայլում էի՝ արցունքներս սրբելով, ես քայլում էի մերկացած վերքերի առանցքներով... Մեքենաների աչքերը ուրվագծում էին իմ կեղեքված ուրվականը: Հանկարծ մեկը կանգ առավ.

Մենք սարսափած լալյուն էինք իրար. մենք վախեցած էինք:

-Ես...մատուցող եմ:

Erbswurm g'm'lt'r w'ien'q'm